

fut surtout une pieuse émulation de bâtir au Seigneur une demeure digne de lui, où il put être chanté par les générations de religieux blancs !

Tongerloo.

A. ERENS, O. Praem.

* * *

Beiträge zur Geschichte des Stiftes Tepl. — 2. Band. Herausgegeben von Mitgliedern des Stiftes Tepl. Marienbad, 1925.

In 1917 brachten ons de confraters van Tepl een eersten bundel hunner " Bijdragen tot de geschiedenis van het Klooster Tepl ", een stemmig boekdeel van over de 400 blzz., grootendeels gewijd aan de geschiedenis van hunnen stichter, den gelukz. Hroznata, en den oorsprong van hunne abdij.

'Thans verschijnt het 2° deel, een niet minder schoon boek van 424 blzz. in -8°, opgedragen aan den Hoogw. Heer Dr Gilbert Johann Helmer, ter gelegenheid van dezes zilveren jubelfeest als abt van Tepl. Recht was het dat hij die, zelf een geleerde, gedurende zijn vruchtbare loopbaan de geleerdheid onder de zijnen zoo zeer bevorderde, met zoo'n sappige vruchten van wetenschap werd vereerd !

De titel van 't boek mag ons evenwel niet in den waan brengen dat al wat het bevat handelt over de geschiedenis van 't oud en beroemd boheemsch klooster ; men vindt er van alles wat in : godgeleerdheid, exegesis, zelfs vrome verzen van 'n kloosterpoëet. Toch hoofdzakelijk studiën in betrekking op de geschiedenis van Tepl. Deze willen we hier bondig bespreken, met den wensch, dat de witheeren van Bohemen ons vaak op zulken kost mogen vergasten !

Dr Anselm P i t s c h m a n n, *Zacharias Bandhauer und sein Tätigkeit in Tepl. Magdeburg und Chotieschow* (ib., blz. 1-82).

Een boeiende monografie over dezen kloosterling van Tepl, een bekeerling uit het Lutheranism, die in de eerste helft der XVIIe eeuw een bewogen deel had in de Tegen-Hervorming in Duitsch-Bohemen.

Als herinvoerder der kloostertucht in Tepl zelf en prediker tegen het Protestantism in de omliggende dorpen won hij ras aanzien bij de zijnen en vertrouwen bij de oversten der Orde. Deze gebruikten zijn ieverige bemoeiingen tot het herwinnen voor de Orde van verscheidene kloosters in Saksen, vooral Jericho en O. L. V. van Maagdenburg. Alzoo werd Bandhauer ooggetuige van de plundering en uitbranding dezer stad, toen de keizerlijke legers, onder bevel van

generaal 't Serclaes de Tilly, ze t. j. 1632 op de Zweedsche troepen van Gustaaf-Adolf veroverden. Ook is het verhaal over deze rampspoedige dagen, dat hij in een lijvig boek neerpende, een geschiedkundige bron van eerste gehalte, welke niet weinig bijdroeg om den naam van Tilly te wasschen van alle vlek in de schuld dezer onmenschenlijke wandaad, hem door de protestansche schrijvers moedwillig aangewreven.

Bandhauer werd naderhand proost van Chotieschow, een nonnenklooster dat afhing van de abdij Tepl. Daar moet hij onder stoffelijk en geestelijk opzicht als een voorman worden gehuldigd. Tevens wist hij de onafhankelijkheid der proosten van Chotieschow van den vader-abt van Tepl bij de overheden der Orde van Premonstreit te bewerken. Meerdere schriften van geschiedkundigen en stichtenden aard heeft zijn vruchtbare pen nagelaten, welke thans in de kloosterbibliotheek van Tepl worden bewaard en alle van belang zijn om de kerkelijke gebeurtenissen van zijn tijd en zijn land beter te doen kennen.

Dr. Pitschmann levert in deze bladzijden een levendig beeld van zijn strijdlustigen confrater en diens zeer bewogen leven, waarbij, aan de hand van kloosterarchief en bibliotheek, hij allerhande zeer belangrijk materiaal brengt voor de geschiedenis der Orde.

Dr Petrus Möhler, *Die Prämonstratenser der Sudeten-Länder in den Hussitenwirren 1409-1434, mit besonderer Berücksichtigung Bisschofs Johann von Leitomyssl (ib., 135-170).*

Rijk gedocumenteerde studie over den langen nasleep van zedelijke en stoffelijke ellende welke de ketterij van Hüß teweegbracht in Bohemen, Moravië en Silesiën, inzonderheid voor de talrijke Premonstratenser kloosters in die landen. Wonder verloop: aan den kant der opstandelingen, een witheer, afvallig kloosterling der abdij van Selau; aan den kant der kerkgetrouwen, een witheer, Jan van Leitomyssl, bisschop van Olmütz en kardinaal. Dr Möhler, die wel op de hoogte schijnt van alle bewijsgronden, en het verloop der gebeurtenissen passend aanknoopt bij de algemeene geschiedenis, schildert knap ineengedrongen de werkzaamheid van den grooten bisschop tijdens het Concilie van Bazel en zijn onverdroten strijd met woord en zwaard, om, vooral in Moravië, den invloed der Hussieten stop te zetten en het oude geloof weer in eer te herstellen. Deze schrijver lijkt me de aangewezen man om ons de afdoende levensschets te brengen van die wonderbaar veelvuldige figuur die is: Jan van Leitomyssl. Te meer daar de witheeren van Tepl, te